SUBIECTUL INFRACȚIUNII DE ÎMBOGĂȚIRE ILICITĂ PRIN PRISMA LEGISLAȚIEI NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

Petru VÎRLAN

CZU: 343.35 + 343.53

v.petru15@gmail.com,
petru.virlan@justice.gov.md

Subiectul infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 330^2 CP RM este persoana fizică responsabilă, care în momentul comiterii acestei fapte a atins vârsta de 16 ani. Este necesar ca subiectul să dețină calitatea specială de persoană publică sau persoană publică străină.

În esență, subiect al oricărei infracțiuni „este recunoscută persoana care a comis o faptă prevăzută de legea penală și care, în baza faptului că posedă toate semnele prevăzute de lege pentru această categorie de subiect, și este pasibilă de răspundere penală” [1].

Menționăm că noțiunea legală de *„persoană publică”* este prevăzută la alin. (2) art. 123 CP RM. Astfel, din punct de vedere legal, prin persoană publică înțelegem:

1) „funcţionarul public, inclusiv funcţionarul public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securităţii naţionale şi ordinii publice, altă persoană care deţine grade speciale sau militare);

2) angajatul autorităţilor publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public;

3) angajatul din cabinetul persoanelor cu funcţii de demnitate publică;

4) persoana autorizată sau învestită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activităţi de interes public”.

Conform art. 2 al Legii cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public din 04.07.2008, „*funcţionarul public* este persoana fizică numită, în condiţiile prezentei legi, într-o funcţie publică; *funcţia publică* reprezintă ansamblul atribuţiilor şi obligaţiilor stabilite în temeiul legii în scopul realizării prerogativelor de putere publică”[2].

Convenţia ONU împotriva corupţiei din 31.10.2003, la lit. a) art. 2 reproduce noțiunea de „*agent public*” prin care se înțelege [3]:

1. „orice persoană care deţine un mandat legislativ, executiv, administrativ sau judiciar al unui stat parte, care a fost numită ori aleasă, cu titlu permanent sau temporar, care este remunerată ori neremunerată şi oricare ar fi nivelul său ierarhic;

2. orice persoană care exercită o funcţie publică, inclusiv pentru un organism public sau o întreprindere publică, ori care prestează un serviciu public, aşa cum aceşti termeni sunt definiţi în dreptul intern al statului parte şi aplicaţi în domeniul pertinent al dreptului acestui stat;

3. orice persoană definită ca *agent public* în dreptul intern al unui stat parte. Totuşi în Convenția dată, se stabilește că în scopurile anumitor măsuri specifice prevăzute în Cap. II din Convenție, prin agent public se poate înţelege orice persoană care exercită o funcţie publică sau care prestează un serviciu public, aşa cum aceşti termeni sunt definiţi în dreptul intern al statului parte şi aplicaţi în domeniul pertinent al dreptului acestui stat".

De asemenea o categorie de subiecți care se încadrează în sensul alin. (2) art. 123 CP RM, după părerea autorilor S. Brînză și V. Stati, „sunt *persoane autorizate sau învestite de stat să îndeplinească activități de interes public*: executorul judecătoresc; avocatul; expertul judiciar; auditorul; interpretul și traducătorul antrenați de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, de organele procuraturii, organele de urmărire penală, de instanțele de judecată, de notari, avocați sau de executorii judecătorești; mediatorul; medicul privit ca liber profesionist; mandatarul autorizat"[4].

La alin. (2) art. 330^2 CP RM se prevede răspunderea penală pentru infracțiunea de îmbogățire ilicită prevăzută la alin. (1) art. 330^2 CP RM săvârșită de către o persoană cu funcţie de demnitate publică.

În conformitate cu alin.(2) art. 330^2 CP RM, prin *persoană cu funcţie de demnitate publică* se înţelege: „persoana al cărei mod de numire sau de alegere este reglementat de Constituţia Republicii Moldova sau care este învestită în funcţie, prin numire sau prin alegere, de către Parlament, Preşedintele Republicii Moldova sau Guvern, altă persoană cu funcţie de demnitate publică stabilită prin lege; persoana căreia persoana cu funcţie de demnitate publică i-a delegat împuternicirile sale"[5].

Din prevederea de la alin. (3) art. 123 CP RM, deducem că persoana cu funcție de demnitate publică este în funcție de caz:

1) persoana al cărei mod de numire sau de alegere este reglementat de Constituția Republicii Moldova;

2) persoana care este învestită în funcție, prin numire sau prin alegere, de către Parlament, Președintele Republicii Moldova sau Guvern, în condițiile legii;

3) persoana căreia persoana cu funcție de demnitate publică i-a delegat împuternicirile sale [6].

De asemenea, considerăm că ar fi binevenit pentru perfecționarea legislației penale, următoarele recomandări de lege ferenda exprimate în doctrină:

1) completarea art.123 CP RM cu alineatul (2^1): „*Nu are calitatea de persoană publică în sensul alin.(2) acel angajat al persoanelor juridice de drept public care, în legătură cu fapta săvârşită, exercită numai funcţii pur profesionale sau activităţi tehnice ori auxiliare*";

2) completarea Codului penal cu articolul 124^1 „Persoana care lucrează pentru o organizaţie comercială, obştească sau o altă organizaţie nestatală": „(1) *Prin persoană care lucrează pentru o organizaţie comercială, obştească sau o altă organizaţie nestatală se înţelege persoana care: este angajată a organizaţiei comerciale, obşteşti*

sau a unei alte organizaţii nestatale; realizează acţiuni producătoare de efecte juridice; nu exercită funcţii sau acţiuni administrative de dispoziţie ori organizatorico-economice. (2) *Nu are calitatea de persoană care lucrează pentru o organizaţie comercială, obştească sau o altă organizaţie nestatală în sensul alin.(1) acel angajat al organizaţiei în cauză care, în legătură cu fapta săvârşită, exercită numai funcţii pur profesionale sau activităţi tehnice ori auxiliare*”[7].

Referinte:

1. GRAMA, M., ȘAVGA, A., BOTNARU, S., GROSU, Vl. *Drept penal.* Partea generală. Vol. I. Chișinău, 2012, p. 207.
2. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2008, nr. 230-232.
3. *Convenţia ONU împotriva corupţiei din 31.10.2003.* http://www.cdep.ro/-proiecte/2004/400/40/5/conv445.pdf
4. BRÎNZĂ, S., STATI, V. *Tratat de drept penal.* Partea specială. Vol. II. Chișinău, 2015, p. 869.
5. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2009, nr.72-74.
6. BRÎNZĂ, S., STATI, V. *Tratat de Drept penal...*, p. 871.
7. POPOV, R. *Bunurile ca obiect material sau imaterial al unor infracțiuni legate de corupție: Unele probleme de interpretare a legii penale*. Chișinău: CEP USM, 2015.